

**Den som kan navigera vet hela tiden
var han är**

**Den som kan segla känner hela tiden
den skenbara vindens riktning och styrka**

**När båten ligger still är verklig vind och skenbar
vind densamma**

**När båten skjuter fart får du en skenbar vind som
skiljer sig från den verkliga vinden**

The navigator all the time know his position

The sailor all the time know strength and direction of apparent wind

Understanding the wind is what you learn very fast joining the Laser Class

Med Laser i 45 år 1972 - 2017

Bo Österberg mrlaser@hotmail.com

På sommaren 1969 ringde båtbyggaren och 14 fots seglaren Ian Bruce från Montreal till båtkonstruktören och 14 fots mästaren Bruce Kirby i Connecticut och beställde en ritning på en enmans-jolle som alla seglare skulle vilja ha.

Den skulle vara enkel att bygga, den skulle vara enkel att rigga, den skulle lätt kunna läggas på biltaket och den skulle ha delbar mast. Efter två timmar i telefonen var en skiss färdig och den liknar helt den Laser som nu finns över hela världen. Skissen i original sitter idag inramad på Bruce Kirbys kontor. Ian Bruce byggde en båt och kontaktade segelmakaren Hans Fogh för att designa ett segel.

Det gick lite trögt med utprovningen i början av 1970, Hans hade ju inte sett masten, men så plötsligt kom han med ny version av seglet som drogs över masten och entusiasmen spred sig. Dave Belfour, student på Mc Gill universitet i Montreal och Ians advokat hade intresserad iakttagit projektet och lade sig nu i med kommentaren: ”ni är på rätt väg grabbar men inte kan ni kalla båten *Thank God it Is Friday* (TGIF i seglet) eller *Weekender*, då får ni ingen båt såld”! Kalla båten för Laser! Ians advokat bad att få registrera Laser world Wide som en seglingsprodukt och hjälpa till med finansieringen.

Ian Bruce var lite tveksam till namnet och sa att den strålen känner väl ingen till. Han och hans fru hade letat i olika böcker efter ett bra namn. Hur som helst fick Dave Belfour och advokaten gehör för namnet Laser med argumenten; Laser-strålen den har framtiden för sig, med den kan man snart göra nästan allting, och den kan bli både röd och grön! Så enades man om namnet **Laser**. Ritningar och produktionsunderlag fastställdes. Höjden på Laser-skrovet fick justeras något så att sex båtar gick in på höjden i den nya standard-förpackningen i världen; 20 fots containern. Tanken var att alla Laser skulle göras i Montreal och levereras i 12-pack över hela världen segelklara med kärra, kapell och allt.

Så kom det sig att Lasern visades första gången i januari 1971 på New York Boat Show och 144 båtar såldes på stående fot. Alla segel var gjorda i den modernaste av alla datorstyrda skärmaskiner, alla exakt lika skurna med Laser-stråle. Den strikta en-typen och det låga priset intresserade många seglare.

Ian Bruce och hans advokat kom nu på den geniala idén att det Kanadensiska landslaget skulle ta med 3 container med 36 Laser till OS i Kiel sommaren 1972. Själv gastade Ian i Starbåt. Båtarna seglades av OS-deltagarna på lediga stunder och den som ville fick ta med en Laser hem. Båtarna gick åt som smör i solsken!

På så sätt spreds 36 Laser över hela seglarvärden på 14 dagar.

Bengt Julin från Saltsjöbaden, som satt i Svenska OS-kommittén var en av dom som lade beslag på en båt. Priset i Sverige med spärrblock, segelsiffror och moms skulle bli max 2.900:- och den OK jag för tillfället seglade gick lös på 4.500:- och tre barn väntade på att få lämna Optimist-klassen.

Jag hade läst ett utförligt reportage om Lasern i den amerikanska seglartidningen *One design and Offshore Yachtsman* hösten 1971 och när jag fick reda på att en Laser fanns i Saltsjöbaden åkte jag genast dit och blev helt såld! Vilken fart på undanvind!

OK-seglarna i Nynäshamn var dock mindre entusiastiska och bad mig att till USA skicka tillbaka den där ”tvålkoppen med segel som en säck som dras över ett jämntjockt rör”!

Den kan väl inte kryssa! Ja det är inte lätt att komma med något nytt, men jag bet ihop.

Laser ställdes nu ut på Ostermans Marmorhallar på Birger Jarlsgatan i Stockholm under Bengt Julins försorg våren 1973 och jag åkte dit nästan varje dag.

Man hade redan på hösten 1972 öppnat en andra fabrik i Banbury, England och försäljningschefen, FD seglaren Paul Davis, ville att Pelle Pettersson skulle sälja Laser i Sverige. Pelle gillade båten men Lars Wiklund som var ekonomiskt ansvarig på Maxibåtar övertygade dock Pelle om att förtjänsten på en Laser var allt för blygsam, och pris till kund rekommenderat från England, så lämna du försäljningen till Bo Österberg.

Första VM seglades 1974 på Bermuda och vanns av Peter Commette USA.

Tillsammans med Sven Thörnmark och några fler entusiaster från Malmö SS bildade vi nu Svenska Laserförbundet och ansökte om ett första EM att hållas i augusti 1974. Den tävlingen samlade nästan 90 deltagare på MSS i Malmö och blev en stor succé.

Internationella Laser-klassen hade nu fått tag i en ung, entusiastisk sekreterare, Jeff Martin, som gjorde en stark debut i Malmö. Strikta klass-regler var redan fastställda. Men det var många saker till som skulle falla på plats för att Laser skulle bli framgångsrik, inte minst perfekta arrangerade VM och EM och den saken ordnas fortfarande på ett föredömligt sätt. En andra sak var att hålla alla pirattillverkare stängda och det klaras av ett gäng duktiga advokater. Att hålla kvaliteten på en acceptabel nivå var den tredje uppgiften och det har Chris Tunnstall i Banbury klarat av i alla år. Och sist dom känsliga förhandlingarna med Internationella Seglarförbundet för att få OS-status klarades till slut av Tim Coventry, VD för Laser i Europa under 1980-talet. Man lovade att till varje OS, VM och EM hålla med nya båtar vilket visade sig populärt då nästan alltid alla båtar var bokade av lokala kunder långt innan tävlingen började!

Nu återstod bara att bygga upp ett starkt återförsäljarnät med energiska säljare som också var duktiga seglare som Tim Coventry uttryckte saken. Stödet med annonser och broschyrer till dem som ville jobba skulle inte utebli.

Mange Olsson, som tränade det svenska 505-landslaget i Nynäshamn fick en hårdvindsdag låna några Laser av mig och blev genast entusiastisk: ”Dom här håller ju att segla med i hårdvind”! Den första klubb som helhjärtat satsade på Laser var Mälarhöjdens Kanotsällskap. Snart kom MKS-are som Pelle Ek, Rolf Lundström, Olle Wenrup och Ebbe Rosén och ville provsegla. En ung man vid namn Birger Törnqvist, nuvarande Laser-försäljaren ville köpa en båt men då var alla slut så han fick åka till Västervik. Familjen Holm i Nynäshamns SS var de första i min Klubb som gillade tanken på en enkel och billig båt där alla var lika. Snart fanns det över 20 Laser i Nynäshamns SS!

Första Laser-tävlingen i Stockholm ordnades av KSSS i Saltsjöbaden på hösten 1974, 17 deltagare kom! Jag blev helt upprymd vid åsynen av det jättelika startfältet, sjutton Laser! Jag har fortfarande bucklan på mitt skrivbord. Nu blev det fart på klassen med båtutställning på nya Älvsjömassan 1975 och den ena klubben efter den andra började ordna tävlingar. Stockholm, Göteborg, Malmö, Västervik, Norrköping och Västerås blev heta ställen.

Jag lämnade nu jobbet som kontrollchef på en elektronikfirma i Nynäshamn och började sälja och segla Laser på heltid med firman Jollesport HB.

Ett halvår senare fick jag ansvaret att organisera försäljarna i Skandinavien inklusive Finland och Island under namnet Norden Laser KB. Jag avskedade genast Paul Elvström i Danmark, där gällde bara Finn-jolle och Trapez, och tillsatte Anders Myralf. I Finland gjorde jag mig av med familjen Tallberg och utnämnde Derek Breitenstein. I Norge Odd Roar Lotreröd och tog Knut-Frederik Horn som importör. Det hjälpe inte, det blev aldrig någon riktig fart på Laser-seglarna i dessa länder, inte som här i Sverige. Till Island sålde jag dock en container till Bjarne Gudmundson på Gönsaksvej i Reykarvik, men det blev bara en leverans. Det blåser 15 meter på sommaren och 20 på vintern och så är det för det mesta 4 grader i vattnet.

Thomas Rudewald i Stockholm tog nu över ordförandeklubban i Laserförbundet och ordnade Laser Grand Prix med Helly Hansen som sponsor och festlig final på Riddarfjärden varje år. När vi rundade utanför Stadshuset kommenterade göteborgarna: "Juste klubbhus ni har grabbar". Laser-klassen samlade seglare som ställde lika stora krav på det sociala som på justa tävlingsbanor och stämningen var alltid hög! Man uppskattade partaj på kvällen istället för att båt-mecka.

Åre Ski Yachting blev också en populär tävling med två storslalomåk i Tväråvalvet och två seglingar på Åre-sjön följt av stor baluns på Tott Hotell. Thomas Rudewald, Jonas Bohlin och undertecknad började nu ge ut tidningen Laser Nytt och klassen hade 1978 över 1 800 betalande medlemmar. Som mest trycktes Laser Nytt i 5 500 exemplar och tidningen var hett efterfrågad av många klubbar. Annonserna betalade tryckning och porto. Firmatryck AB hade jag i granngården och till posten var det bara några 100 meter. Duktiga skribenter och serietecknare slöt sig till redaktionen. När du besöker Birger och Konrad på Sjöboden på Lidingö kan du se en hel del tidningar, även nummer ett.

Till SM i Kullavik 1977 kom 155 båtar och nyblivne världsmästaren i Finn-jolle Magnus Ohlin tog SM-bucklan. Vi hade äntligen fått officiellt SM. Nästa lika många seglare kom lite senare till NM i Alingsås. Dit kom även världsmästaren i Laser Johan Bertrand från USA och slutade fyra.

De sju åren 1975-1981 såldes det otroliga 500 Laser per år i Sverige med toppnotering 1976 med 561 båtar. Sen kom vindsurfingbrädan 1982 och försäljningen sjönk till mellan 90 och 40 båtar de efterföljande tio åren.

Jag misströstade dock inte utan köpte ut mina återförsäljare och fortsatte ensam i Sverige. Jag stödde kappseglandet så gott det gick även om stödet från Laser-förbundet svalnade. Jag fick själv ge ut en tidning, Laserseglaren. 1996 blev Laser Olympisk klass för herrar.

Ett affischnamn i Sverige var Marit Söderström från JKV i Västerås som tog två Dam-VM i Laser.

Med start utanför min klubb i Nynäshamn ordnade Lennart Jansson från Dalarö BK, Staffan Larsvall från Saltsjöbaden och jag, Baltic Laser Race 1991. En spritt ny Laser var första pris, sponsrad av Spendrups. Följande år hade vi sådana sponsorer som säljer pilsnerdricka, betong, mobiltelefoner, mjölk eller IT-tjänster. Helly Hansen kom också med en gång. Baltic Laser Race seglas som bekant i 45 distans non stop eller max 10 timmar i Stockholms södra skärgård och en spritt ny Laser har alltid varit första pris eller lottats ut.

Paul Henderson, ordförande i Internationella Seglarförbundet besökte 1995 kvällen före start Nynäshamns SS inför valet av OS-land. Han sa då till Björn Unger att nu skall jag gå ut och tala med dom som i morgon skall segla 45 distans non stop i Laser, du förstår jag är gammal Laser-seglare från Kanada. Jag har seglat Laser nummer ett. Han talade då med några Laser-seglare som förberedde sina båtar nere på stranden och fick mitt påstående bekräftat att det var 45 distans som gällde. Han kom till mig och sade att detta var en imponerande tävling. Paul Henderson fick genast en BLR-medalj om halsen som han bar omkring på hela kvällen.

Det kom deltagare från hela Sverige, till och med från Norge, Finland och Italien ett år. Ibland startade vi tävlingen från Rosenön på Dalarö. Ibland seglade vi Nynäs - Sandhamn eller Nynäs - Saltsjöbaden, ibland var start och mål på samma ställe. Marinen ställde upp med följebåtar och dykare. Lage Larsson på Berga gjorde väderprognos och det togs bilder från Marinens helikopter.

Redan 1984 hade det kommit en klass på EM som kallades Laser Masters, man skulle ha fyllt 35. Till Ljungby det året kom hela 9 deltagare i den klassen. I ett par år därefter kom det dock bara fyra Masters till SM men sen tog det fart, mest tack vare Leif Calmeus från Kullavik och Lars G Thelestam från Stockholm. Nu blev det fyra Masterklasser: 35, 45, 55 och 65+. Till Master SM i Marstrand 1995 kom över 90 seglare. Förstapriset bland 55 åringarna, en vacker tavla från Marstrand, hänger fortfarande i vardagsrummet men Leif Calmaus Kanna går vidare som vandringpris. År 2010 samlade Master-tävlingen i Marstrand 145 seglare och en maxgräns fick införas.

Efter 28 år som Laser-försäljare övertog Birger Törnkvist den 17 april år 2000 Laser-agenturen till Sjöboden på Lidingö. Jag hade då importerat 4 182 Laser-jollar till Sverige. Alla båtar finns först i ett maskinskrivet arkiv 1972-1981 och sedan i ett datoriserat (dos-baserat) register med början 1981. Det maskinskrivna registret är i båtnummerordning. Den datoriserade förteckningen har sju register där man kan leta på datum, båtnummer, ägare och postnummer. Dom flesta som privat köpte en begagnad Laser fick ringda till mig och för att få tag i en akterpropp. För att få köpa en akterpropp måste man uppge sitt båtnummer och därför är även begagnad marknaden ganska fullständigt dokumenterad.

Vid några tillfällen har jag blivit kontaktad av polisen som hittat en herrelös Laser på stranden någonstans. Jag ber då att man läser båtnumret under stävögat eller i sittbrunnen och så kan jag genast svara med skrovfärg och sista ägaren till båten. Det var imponerande får jag till svar.

Då Birger Törnkvist tog över agenturen år 2000 fick MKS/Ålsten en helt annan service än den dom fick från Jollesport i Nynäshamn. Det resulterade i att Ålsten i Bromma ökade från 2 till 75 Laser-jollar på 10 år och även MKS i Mälardal fick ett uppsving. I vattnen utanför Mälardal och Ålsten seglar på onsdagarna 50 till 70 Laser kvällskappsegling större delen av året. Vad vi vet är det bara Barcelona i Spanien som kommer i närheten!

Nu när även Radial-riggen är olympisk klass och 4,7-riggen rekommenderad juniorbåt skulle jag önska att dam-segling och juniorsatsning får ett ännu större stöd av Sveriges Båtklubbar och Segelsällskap.

Rasmus Myrgren från GKSS i Göteborg är den enda svensk som hittills tagit en OS-medalj. Brons i London 2012! Vem kommer näst?

Bo Österberg maj 2017 mrlaser@hotmail.com 0702-309212

